

37786, VIII, E, a 42

Globus
V

SLOVENSKI OBRTNIK

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca.

Cena za celo leto 6 K
za pol leta 3 K

Glasi

„Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug“

Rokopisi se pošiljajo uredništvu „Slov. obrtnika“ v Ljubljani, Tržaška cesta 33, naročnina in oglasi pa naslové: Engelbert Franchetti v Ljubljani, Jurčičev trg 3.

Št. 1.

V Ljubljani, dné 1. januarja 1906.

Leto I.

Slovenskim obrtnikom!

Trda gre dandanes našemu obrtniku. Skoro neznosna konkurenca z veleindustrijo in veleobratom, katerima omogočujeta ogromni kapital in uporaba vseh modernih tehničnih naprav, da moreta nerazmerno ceneje in hitreje proizvajati nego mali obrtnik, pritiska tega k tlom, da takorekoč komaj diha. Nekako otožno se spominja obrtnik starih zlatih časov, ko je lahko z malim trudom obogatel ter bil marsikje odločilna oseba.

Da, takrat so cveteli zlati časi obrtniku in temu vzrok je bila v prvi vrsti vez, ki je družila obrtnike, namreč: skupne stanovske koristi! Že takrat so uvidevali obrtniki, da obstoji njih moč v organizaciji, zato so se družili v cehe. Iz teh so črpali ono silno moč, kateri so se morali tudi mogočni plemenitaši včasih ukloniti.

Tudi dandanes uvidevajo vsi stanovi, da je le v združenju njih rešitev, da le v krepki organizaciji lahko kaj dosežejo, kajti posameznik ne pride nikjer več v poštev. In ako pogledamo preko naših mej, vidimo, da so posamezni stanovi povsod združeni in vedno skupno nastopajo. Tudi glede obrtnikov drugih narodnosti se to lahko trdi.

A zdaj se pogledjmo slovenski obrtniki v zrcalo! Sram nas mora biti in pobesiti moramo glavo, kajti naša organizacija je prav slaba, oziroma ako se oziram na vse slovenske obrtnike, je niti ni take. Na Kranjskem si je „Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug“ stavila lepo nalogo, združiti vsaj one kranjske obrtnike, ki so zastopani v posameznih zadrukah, v celoto ter v imenu vseh kranjskih obrtnikov nastopati. A čujmo, na Kranjskem je 39 obrtnih zadrug, a v „Zvezi“ je zastopanih 9, reci devet!

Priznati mora vsakdo, da si je odbor „Zveze“ na vse kriplje prizadeval, da združi kranjske obrtnike, a kaj pomaga vsa agilnost spričo brezbriznosti in zaspanosti posameznikov. Vedi, obrtnik, da propadeš, ako leno sedi v kotu in se niti za svoje najožje koristi ne brigaš. — Kaj naj pa pomagam, vprašaj, posameznika se itak ne vpošteva? — Da posameznika se ne vpošteva, toda pomisli le, da posamezni člen, ki odpade od verige, tudi ni dosti vreden, toda ako ga pritrdimo k drugim členom pri verigi, ako nanizamo člen na člen, da postane dolga, močna veriga iz posameznih členov, tedaj nastane iz neznatnih delov silna moč, s katero se da veliko doseči. In to naj si vsak obrtnik pred oči stavi, da je člen verige v organizaciji slovenskih obrtnikov in da čim več je članov, tem močnejša je veriga, čim več je obrtnikov združenih, tem krepkejša, tem silnejša je njih organizacija.

Zvezni odbor je v neštevilnih sejah prereševal vprašanje, kako bi se dospelo do organizacije vseh slovenskih obrtnikov in končno prišel do sklepa, da bi v dosego tega namena pomagalo edino sredstvo, namreč izdajanje lista, ki bi bil stanovsko glasilo vseh slovenskih obrtnikov. Odbor si je bil v svesti, da si s tem naloži na rame teško breme, kajti list stane denar in „Zveza“ nima nobenega zaklada, iz katerega bi zakladala tako glasilo. Toda skrb za razvoj in napredek slovenskih obrtnikov ter misel, da se le na ta način lahko doseže edinstvo in združenje vseh slovenskih obrtnikov, je pregnala odbor vse pomisleke in danes stopa med Vas s prvo številko „Slovenskega obrtnika“ v trdni nadi, da podpirate svoje stanovsko glasilo z obilim naročevanjem, kajti le ako bo imel obilo naročnikov, je „Slovenskemu obrtniku“ obstoj zagotovljen.

Vsakemu slovenskemu obrtniku naj bo tedaj sveta dolžnost, da je naročen na ta list, vsakemu naj se vzbudi zavest, da pospešuje s tem svoje stanovske koristi in vsakdo bo najbrž tudi lahko utrpel par kronic za naročbo. S tem ne vrže denarja proč, s tem ga le naloži in obrestoval se mu bo bolje, nego v vsaki hranilnici. Iz lista bo zajemal znanosti, ki so mu neobhodno potrebne v svoji stroki, list ga bo poučeval ter ga seznanjal z vsem, kar se tiče obrtništva vobče in posameznih strok posebej. List mora postati najožja vez med slovenskimi obrtniki, postati živa potreba za organizacijo vsega slovenskega obrtništva.

„Slovenski obrtnik“ bo v prvi vrsti zastopal koristi in težnje obrtnega stanu. Prijavljal bo poljudne, za vsakega umljive članke, ki bodo res zanimali bralce in od katerih bo imel zlasti obrtnik praktično korist. List se bo pa tudi oziral na potrebe obrtniškega naraščaja glede boljše njegove izobrazbe ter opozarjal na vprašanja o socialnem stališču in o službenih razmerah obrtnih pomočnikov. Zato bodo izhajali v listu članki o obrtnem šolstvu, o bolniškem zavarovanju, o zavetiščih vajencev in pomočnikov itd.

„Slovenski obrtnik“ bo seznanjal bralce s predpisi zakonov na polju obrta, trgovine in industrije ter podpiral razlago s praktičnimi slučaji. Priobčevali bomo tudi razsodbe obrtnih sodišč. Posebno pozornost bomo obračali na akcijo c. kr. trgovinskega ministrstva za pospeševanje malega obrta. V ta namen bomo začeli takoj priobčevati članke o tej za vsakega obrtnika najvažnejši uredbi v naši državi.

List bo poleg tega razpravljal uredbo in delovanje vseh javnih naprav, ki služijo obrtu in trgovini, prinašal poročila o sejah kranjske trgovske in obrtniške zbornice ter drugih javnih korporacij, kolikor se bodo tikala obrtništva.

V „Obrtniških vesteh“ bo prinašal kratke notice in novice, zadevajoče obrtništvo in tega posamezne stroke, ter različne druge vesti. Oziral se bo tudi na organizacije obrtnikov in pomočnikov v drugih deželah.

Po sebi je umevno, da bo „Slovenski obrtnik“ natančno poročal o delovanju „Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug“ ter ostalih obrtnih zadrug. Zato nam bodo jako dobro došli dopisi iz obrtniških krogov, zlasti o razmerah in delovanju obrtnih zadrug, poročila o občnih zborih le-teh ter vsi važnejši dogodki, ki se primerijo tekom leta. Taki dopisi naj bodo kratki in v njih se je izogibati osebnih napadov.

V listu bomo dalje namenili poseben prostor za vprašanja in odgovore v obrtno-, trgovsko- in davčnopравниh in sploh juridičnih zadevah, ki je na razpolago vsem naročnikom, da se ga v potrebi poslužujejo.

„Slovenski obrtnik“ bo strogo stanovsko in strokovno glasilo; strankarska politika je izključena.

Tu je v kratkem očitana vsebina, ki jo bo naš list prinašal. Da pa list vspešno izvede nalogo, ki si jo je stavil, mu je treba izdatne duševne in gmotne podpore. Vabimo vse, ki čutijo v sebi zmožnost in poklic, zlasti izkušene obrtniške praktike, ki so doslej že pisali o obrtnih stvareh, da stopijo v vrsto naših sotrudnikov. Kar se pa tiče gmotne podpore, je dolžnost vsakega obrtnika, pa tudi pomočnika, da je naročen na „Slov. obrtnika“ in da le-tega tudi razširja in priporoča v drugih krogih, po gostilnah in kavarnah, kamor zahaja. List bo prinašal tudi oglase in ker upamo, da se bo razširil po vseh slovenskih pokrajinah, med obrtnike v najzadnjih vseh, se bo gotovo izplačalo inseriranje v njem.

Tu imate torej dragi slovenski obrtniki, svoj list! Od Vas je odvisno, ako bo uspeval, zato pokažite, da imate pravo stanovsko zavest in čuta za skupnost! Ako boste delali za skupno korist, boste delali za svojo lastno korist!

Deželna zveza in obrtne zadruge na Kranjskem.

Pri obrtnem shodu, ki se je vršil dne 8. decembra 1901. v „Mestnem domu“ se je po nasvetu poročevalca o organizaciji obrtnikov na Kranjskem storil sklep, naj se ustanovi deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug s sedežem v Ljubljani, ter se je volil odsek 8 članov večinoma iz združnih načelnikov, da sestavi pravila in le-ta predloži vladi v potrditev ter skliče ustanovni shod.

Pravila, katera je pripravljali odbor izročil v potrditev, je c. kr. deželna vlada odobrila.

Ustanovni shod se je vršil dne 8. decembra 1902. ter so pristopile takoj v začetku naslednje zadruge k zvezi: 1. Zadruga krojačev, kloboučarjev in krznarjev v Ljubljani; 2. Zadruga kovinskih obrtov v Ljubljani; 3. Zadruga mesarjev in klavcev v Ljubljani; 4. Deželna zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani; 5. Zadruga izvoščekov v Ljubljani; 6. Zadruga gostilničarjev, kavarnarjev in žganje-točnikov v Ljubljani in 7. Zadruga rokodelskih obrtov v Ložu. Vse te zadruge so štejele prvo leto 1903. skupaj 779 članov. Leta 1904. je pristopila k zvezi Deželna zadruga izdelovalcev sodavice v Ljubljani in Zadruga rokodelskih obrtov v Rudolfovem. Zveza je štela leta 1904 998 članov. Leta 1905 ni pristopila k zvezi nobena zadruga. Število članov se je pa pomnožilo za 33, torej šteje Zveza koncem leta 1905. 1031 članov. Z ozirom na to, da izmed 39 obrtnih zadrug na Kranjskem pripada k zvezi samo 9, beri devet, dozdeva se mi umestno, da ostalim obrtnim zadrugam, ki še ne pripadajo k zvezi, tem potom pojasnim namen zveze v prijetni nadi, da bodo uvidele, kako važnega pomena je zveza za obrtni stan in da je neobhodno potrebno, da se vse obrtne zadruge priklopijo k zvezi, da s tem omogočijo

vspešno in plodonosno delovanje zveze v korist obrtnih zadrug in pa združnih članov.

Predvsem je namen zveze podpirati zvezi pripadajoče zadruge glede izpolnjevanja njih zakonitih nalog in dolžnosti, ter pospeševati obrtno izobrazbo vajencev, kakor tudi nadaljno izobrazbo pomočnikov in samostojnih obrtnikov s prirejanjem raznih strokovnih predavanj in poučnih tečajev, pospeševati obrtni, zlasti strokovni pouk in posredovati delo obrtnih pomočnikov, ustanavljati prenočišča za potujoče pomočnike, pospeševati ekonomično nabavo sirovin in prodajo obrtnih izdelkov, kakor tudi napravo in naredbo za preskrbitev cenega kredita, dalje urediti razmere glede plačevanja naročnikov, ustanoviti mojstrsko bolniško, starostno in invalidsko blagajno. Daljni namen zveze je, pospeševati, da se izvede združna zlasti strokovna združna organizacija na Kranjskem, ter izrekati mnenje v obrtnih vprašanjih, stavljenih ji po obrtnih oblastih ali trgovskih in obrtnih zbornicah. Svoj namen skuša zveza doseči:

1. z vlogami, predlogi in izjavami na oblastva in zastope, in sicer ali sama zase ali z drugimi zvezami in združgami, glede na obrtno zakonodajstvo vobče in na zakonito uravnavo razmer obrtnih zadrug;
2. z rednim medsebojnim občevanjem zadrug;
3. s skupnim posvetovanjem o interesih obrtnega stanu ali obrtnih zadrug;
4. z uvedbo enakomernega združnega uradovanja z uporabo enakih pripomočkov, tiskovin itd.;
5. s tem, da prireja potovalna zborovanja s predavanji obrtno in narodnogospodarsko poučne vsebine, kakor tudi v pospeševanje združne organizacije na raznih krajih zveznega okoliša;
6. s tem, da vodi statistične izkaze o zadrugah in obrtnih obratih, ki pripadajo zvezi, objavlja in razširja strokovne knjige in izdaja časopise, dalje da ustanavlja knjižnice za obratno izobrazbo združnikov;

7. s prirejanjem razstav maloobrnih izdelkov, motorjev in delovnih pripomočkov za mali obrt ter izdelkov vajencev, kakor tudi s podeljevanjem premij za te;
8. z napravo posebnih zavodov za posredovanje dela ali z drugimi naredbami za urejeno izkazovanje dela;
9. s tem, da ustanavlja ali podpira bolniške, starostne in invalidske blagajne za mojstre; in
10. s tem, da daje zadrugam in njih udom, ki pripadajo zvezi, v obrtnih zadevah pravne svete.

Iz namena, ki ga skuša zveza doseči, je razvidno, da ima zveza jako obširen in hvale vreden delokrog, zlasti bi imela zveza hvaležen posel, če bi se ji posrečilo obrtnike in pa obrtne zadruge na Kranjskem organizirati. Obrtnih zadrug na Kranjskem je okroglo 40, ali žal, da se večina ne poslužuje svojih pravic in dolžnosti.

Najbolj pomanjkljivo je pri obrtnih zadrugah pravilno in enako knjigovodstvo. Dve zadrugi ne vodita svojih knjig in zapisnikov enako, kljub temu, da imata vse enake predpise. Zlasti zapisniki članov, pomočnikov in vajencev, ki so zelo važnega pomena, se različno in zelo pomanjkljivo vodijo. Pravilno tiskanih pobotnic, za vplačevanje zadružne sprejemnine, doklade in globe, kakor tudi učnih pogodb je osobito težko dobiti.

Zveza je v tem oziru že storila svojo dolžnost in je sestavila vse potrebne knjige in tiskovine, ki jih je založila Blaznikova tiskarna v Ljubljani. Toda obrtne zadruge se ne poslužujejo ugodnosti, ki se jim nudi za pravilno, enako in zelo lahko pregledno knjigovodstvo.

Tu naj bo mimogrede omenjeno, da se obrtnim zadrugam toplo priporoča nabava omenjenih knjig, ki so za vse dohodke in stroške lahko umljivo rubricirane in jih je prav lahko voditi. Ves promet blagajne je natančno razviden, zlasti je pri sestavi računskega zaključka prihranjeno mnogo nepotrebne dela.

Zapisniki zadružnih članov, pomočnikov in vajencev so vsaki zadrugi neobhodno potrebni, kakor bi tudi zadružnih pobotnic in učnih pogodb ne smela nobena zadruga pogrešati, zlasti ker se pri teh prihrani mnogo nepotrebne pisarije.

Kar se pa tiče pospeševanja obrtne izobrazbe vajencev, pomočnikov in samostojnih obrtnikov, zlasti v strokovnem pouku, bo pa imela zveza jako težaven posel.

Predvsem bi bilo skrbeti zato, da bi obrtne oziroma strokovne zadruge s pomočjo državne in deželne podpore ustanovljale zadružne strokovne šole in sicer tako, da bi vajenci 2., 3. in eventuelno 4. leto učne dobe zahajali v imenovane šole, kjer bi se temeljito učili tega, česar pri svojem obrtu neobhodno potrebujejo. Sedanje obrtne nadaljevalne šole za vajence so za posamezne obrte jako pomanjkljive in to radi tega, ker se vajenci vseh obrtov učijo eno in isto, kar posameznim pri svojem obrtu pozneje le malokdaj ali pa celo nikdar nič ne koristi.

Nasprotno bi se pa vajenci v zadružnih strokovnih šolah učili le tega, kar rabijo in kar jim sedaj pri njih obrtu primanjkuje.

Če bi se pa take šole začele ustanavljati, bi bilo treba predvsem, da se kolektivne zadruge po deželi razpuste in da se ustanove za vsako okrajno glavarstvo ali za sodnijske okraje za krojače, čevljarje, mizarje, ključarje itd. strokovne zadruge za posamezne obrte. Pri takih obrtnih pa, katerih je v vsakem okraju le po eden, dva kakor n. pr. dimnikarji, brivci, vrtnarji, izdelovalci sodavice, jermenarji, pleskarji, in

sobni slikarji itd. naj bi se pa ustanovile deželne zadruge z sedežem v Ljubljani.

Člani kolektivnih zadrug, kakor tudi pripadniki zadruge ne morejo nikdar uživati iste ugodnosti, kakor jih pa uživajo v obrtnih zadrugah in to radi tega, ker se ne more vstreči vsem željam takih članov, katerih je po eden ali dva v zadrugi, zlasti pa tudi radi tega ker imajo kolektivne zadruge večinoma tako ogromno število članov, da je delovanje zadružnega načelstva preobloženo z delom, da se niti ne more ozirati na posamezne zahteve vseh članov.

Z obžalovanjem se pa mora priznati, da večina obrtnih zadrug na Kranjskem ne deluje nič, o uglednem delovanju pa niti govora ni. Priznati se pa mora tudi, da temu niso zadruge same vzrok, marveč temu so vzrok največ obrtne oblasti same, katerih dolžnost je, obrtne zadruge nadzirati o rednem in pravilnem delovanju.

Obrtne oblasti delajo že pred ustanovitvijo zadruge mnogo zaprek s tem, da pri ustanovitvi zadruge ni pripravljalnemu odboru na razpolago oseba, ki bi takoj sestavila taka pravila, da bi vstrezala današnjim razmeram in ki bi ne bila proti predpisom zadružnega zakona, da bi jih obrtna oblast ne zavrnila in s tem vso stvar zavlekla leta in leta, kar se prav pogosto pripeti. Pripravljalnemu odboru je težko dobiti vseh potrebnih podatkov in treba je članom odbora žrtvovati mnogo časa in truda, da je ustanovljena zadruga.

Ko je pa zadruga ustanovljena, jo pa obrtna oblast popolnoma prepušča svoji usodi. Mesto da bi le-ta zadružno načelstvo temeljito poučila in pripomogla uvesti pravilno notranje uradovanje, prepušča neizkušenemu načelstvu, da po svoji volji in vednosti vpelje knjige in zapisnike, ki so pa le redkokdaj podobni pravilnemu vodstvu. V ta namen je pač trgovsko ministrstvo nastavilo nekaj zadružnih instruktorjev, v katerih delokrog spada, pripravljalnemu odboru stati na strani z svojim nasvetom in pomagati ustanoviti zadruge. Obžalovati pa je le, da je zadružnih instruktorjev tako malo in da imajo svoj delokrog tako razširjen, da ima n. pr. zadružni instruktor s sedežem v Gradcu svoj delokrog po celem Štajerskem, Koroškem, Tirolskem in Kranjskem in da imajo vse te dežele približno 2000 obrtnih zadrug. Vsled tega je popolnoma izključeno, da bi bilo mogoče zadružnemu instruktorju vse te zadruge z vspehom nadzorovati in poučevati. Uspešno delovanje zadružnega instruktora bi bilo le tedaj, ko bi imela vsaka prej imenovanih dežel svojega instruktora in da bi bil tudi deželnih jezikov v govoru in pisavi popolnoma zmožen.

Posredovalnice za delo in prenočišče potujočih pomočnikov bi bilo pa le tedaj mogoče urediti, ko bi bile vse zadruge član zveze. Zveza bi morala biti vedno obveščena od posameznih zadrug, koliko gospodarjev rabi pomočnika in za kake obrte in zadruge zopet nasprotno, koliko in kakšni pomočniki so na razpolago. Glede prenočišča potujočih pomočnikov bi moralo pa biti skrbjeno tako, da bi vsi taki svoj prihod naznanili pri zvezi, ki bi le-te tudi obvestila, kje je dobiti delo. V slučaju pa da bi dela ne bilo, naj bi se takim preskrbelo stanovanje in hrana eventuelno denarna podpora.

Poleg tega bi bilo treba urediti po vseh mestih in trgih na Kranjskem podružnice, kjer bi se oglašali potujoči pomočniki. S tem bi se odstranil velik nedostatek, da ne bi bilo treba takim pomočnikom od hiše do hiše iskati dela in podpore, kar napravi obrtnikom jako mučen vtis, zlasti če je potujoči pomočnik že močno zanemarjen. Ta ideja bi se dala pa le tedaj izvesti, ko bi bile vse zadruge član zveze

in ko bi se pri vsaki zadrugi ustanovil tudi pomočniški zbor in ko bi zadruga same kakor tudi pomočniški zbori prispevali s primernim prispevkom za vzdrževanje prenočišč.

Kar se pa tiče ureditve razmer glede plačevanja naročnikov za naročeno blago, je v tem sedaj velik nedostatek in je že mnogo delavnih in podjetnih obrtnikov popolnoma ugonobilo, zlasti pri čevljarskem in krojaškem obrtu. O tem pa izpregovorimo v eni prihodnjih števil našega lista. Treba bo tudi še posamezne ideje tega članka obširneje razmotrivati in umestno bi bilo, da se gospodje obrtniki za stvar resno zanimajo in ker jim je naš list za razmotrivanje obrtnih zadev in koristi na razpolago, se prosijo, da se tega poslužujejo.

Najvažnejše delo zveze, to je ustanovitev mojstrske bolniške blagajne in o nje potrebi za obrtni stan poročamo na drugem mestu v posebnem članku.

Naglašati je pa treba, da nikjer v Avstriji ni združeno življenje tako slabo razvito kakor na Kranjskem. Dočim v drugih kronovinah obrtniki v vsakem oziru napredujejo, pri nas obrtni stan od dne do dne propada in vzrok temu je, ker se obrtniki za vse drugo raje in z večjim veseljem zanimajo kakor pa za lastne interese.

Zadnji čas je, da se obrtniki vzdramijo iz tega spanja ter da se enkrat začno zavedati svojih moralčnih dolžnosti ter da se uživijo v združeno življenje, zadruga pa zopet, da se priklopijo k zvezi, v kateri bo nastala krepka in čvrsta organizacija in kateri bode potem mogoče svoj namen doseči.

S tem, da se obrtniki v združenem življenju organizirajo, pridobili si bomo le ugled in moja želja, kakor želja vseh zavednih obrtnikov bi bila, da se to čimprej uresniči.

Zato pozivljamo vse obrtnike in obrtne zadruga na resno delo, delo, ki bo v čast in ponos celemu obrtnemu stanu!

Eng. Franchetti.

Poziv

na vse samostojne obrtnike na Kranjskem.

Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug je ustanovila svojo mojstrsko bolniško blagajno za vse samostojne obrtnike na Kranjskem. (Vpisana pomožna blagajna). Pravila je c. kr. deželna vlada za Kranjsko v zmislu § 5 postave z dne 16. julija 1892, drž. zak. št. 202, dne 15. julija 1905, št. 13.779, potrdila.

Z ustanovitvijo bolniške blagajne se je vstreglo želji in potrebi vseh kranjskih obrtnikov.

Ni potreba z mnogimi besedami navajati kako je pri sedanjih razmerah obrtnemu stanu nujno potrebno biti za slučaj bolezni zavarovan. Kakor je že dolžnost vsakega obrtnika, da zavaruje svoje delavce in pomočnike pri bolniški blagajni, tem večja dolžnost je vsakega samostojnega obrtnika, da je preskrbljen za-se in za svojo družino s tem, da v slučaju bolezni dobiva bolniško podporo.

Znano je dovolj žalostnih slučajev, da je dolgotrajna bolezen uničila že marsikaterega obrtnika in spravila njegovo družino v največjo bedo.

Z ozirom na to dovoljuje si podpisani odbor vse samostojne obrtnike na Kranjskem opozoriti na ljudomilo napravo bolniške blagajne in vse te k pristopu povabi ter v naslednjem poda nekaj odlomkov pravil bolniške blagajne.

Namen bolniške blagajne.

Bolniška blagajna izplačuje svojim obolelim članom bolniško podporo in v slučaju smrti odpravnino. Ob enem namerava v zgodnem poznejšem času raztegniti svoje delovanje tudi na zavarovanje starostnih rent in v ta namen primerno izpremeniti, oziroma dopolniti pravila.

Članstvo.

Člani blagajne so redni in prostovoljni.

Redni člani so vsi tisti obrtniki, ki pripadajo h kaki obrtni zadrugi, za katere je ta pri svojem občnem zboru storila sklep, da z vsemi svojimi člani obligatorično pristopi k bolniški blagajni. Tak sklep mora potrditi obrtna oblast. Vendar sme dotična zadruga posamezne združne člane oprostiti zavarovalne dolžnosti: 1. če so že prestopili 60. leto življenja in 2. če so že zavarovani pri kaki drugi bolniški blagajni.

Prostovoljni člani so tisti obrtniki, ki ne pripadajo k nobeni obrtni zadrugi ali pa če ta ni storila sklepa, da obligatorično pristopi k blagajni. Kot prostovoljni člani smejo tudi pristopiti rodbinski člani samostojnih in k bolniški blagajni pripadajočih obrtnikov, če so zdravi in za delo sposobni, če so že dopolnili 18. leto svojega življenja in niso prestopili 60. leta.

Prostovoljni člani se morajo pri zglastvi izkazati z zdravniškim izprijevalom.

Zavarovalna izplačila in prispevki.

Sprejemnina (vpisnina) članov znaša enkrat za vselej **dve kroni**. Upravne stroške se plačuje na polovico leta in teh visokost določi vsako leto občni zbor.

Član, ki oboli ali umrje dobiva po določilih § 7 in 8 bolniško podporo, oziroma pogrebščino po naslednjih treh razredih:

Razred	I.	II.	III.
Dnevna boln. podpora	1 K 50 v	2 K — v	3 K — v
Pogrebščina	50 K — v	75 K — v	100 K — v

V pokrivanje teh blagajničnih izplačil morajo člani v naprej plačevati prispevke, ki znašajo na mesec:

Za razred	I.	II.	III.
Mesečni prispevek	1 K — v	1 K 50 v	2 K — v

Vsak član si sme prostovoljno izvoliti kateregakoli zgoraj navedenih razredov, ter ga mora pri vstopu k blagajnici načelstvu naznaniti.

Do bolniške podpore imajo člani pravico še-le z dospelim rokom četrtega mesečnega prispevka, če pa član oboli vsled nezgode, se mu mora bolniška podpora plačevati že pred tem rokom.

Bolniška podpora se plačuje od prvega dne, ko oboli član, vendar le tedaj, če traja bolezen dalje nego tri dni in če vsled nje ne more bolni član opravljati svojega poklica ali obrta.

Bolniška podpora se plačuje, dokler traja bolezen, vendar najdalje 13 tednov po začetku cela in nadalje 13 tednov polovična.

Članice dobivajo ob porodu po pravilih določeno bolniško podporo za 9 dni.

Ustanovitev podružnic. Uprava in njih področje.

Blagajnično načelstvo sme v vseh krajih na Kranjskem, v katerih ima blagajnica primerno število članov, ustanoviti podružnice.

Podružnico vodijo trije zaupniki, ki jih v to imenuje ali postavi blagajnično načelstvo.

Zaupniki morajo bivati na sedežu podružnice in biti redni člani.

V področje teh podružnic spadajo samo te pravice:

1. sprejemajo izjave o pristopu in izstopu članov;
2. sprejemajo prispevke in izplačujejo podpore;
3. nadzorujejo člane, ki uživajo bolniško podporo;
4. volijo zastopnike k občnemu zboru bolniške blagajne.

Podpisano načelstvo apelira na vsakega posameznega samostojnega obrtnika na Kranjskem, da s svojim pristopom k bolniški blagajni pripomore, da se ideja ljudomile naprave, ki je velevažnega pomena za vsakega samostojnega obrtnika in ves obrtni stan, čimprej uresniči in služi svojemu namenu. V slogi je moč in čimvečje bo število obrtnikov pri bolniški blagajni, tem lažji bo njen obstanek. Vsled tega pozivlja podpisano načelstvo vse obrtne zadruga, da pri svojih občnih zbora postavijo točko: „Pristop k bolniški blagajni“ na dnevni red, vsakega posameznega združnega člana se pa prosi, da se tega udeleži ter glasuje za obligatorični pristop k bolniški blagajni.

Bolniška blagajna bo začela svoje poslovanje s 1. januarjem 1906.

V prijetni nadi, da se bodo obrtniki zavedali svoje dolžnosti ter delali na to, da bodo vse obrtne zadruga storile sklep, da obligatorično pristopijo z vsemi svojimi člani k bolniški blagajni in s tem pripomogli k ustanovitvi zavoda, ki bo koristil vsem obrtnikom in delal čast vsemu obrtnemu stanu.

Za načelstvo bolniške blagajne mojstrov deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani:

Eng. Franchetti,

t. č. načelnik.

Ivan Kregar,
načelnikov namestnik.

Fran Jeločnik,
tajnik.

Bolniška blagajna mojstrov deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani

Pripravljalni odbor za ustanovitev zgoraj imenovane bolniške blagajne je storil svojo dolžnost. Pravila, katera je sestavil, predložil je c. kr. deželni vladi v potrditev in ta jih je z razpisom z dne 15. julija 1905, št. 13.779 odobrila.

Pripravljalni odbor je odobritev pravil naznanil vsem obrtnim zadrugam in obenem prosil, naj zadruga skličejo izvanredni občni zbor ter postavijo točko: pristop k bolniški blagajni na dnevni red. Ustanovitev te bolniške blagajne ni namenjena samo ljubljanskim obrtnikom, kajti v Ljubljani imajo zadruga čevljarjev, krojačev in gostilničarjev svoje bolniške blagajne in sicer prvi dve zadrugi imata ustanovljeno bolniško blagajno po društvenem zakonu, zadruga gostilničarjev pa po združnem zakonu, poleg tega obstoji v Ljubljani še okrajna bolniška blagajna za vse v Ljubljani stanujoče obrtnike po društvenem zakonu, ki prav dobro deluje in ima že približno 15.000 K rezervnega zaklada.

Po sebi umevno je, da so člani teh bolniških blagajn le tisti obrtniki, ki znajo ceniti v slučaju bolezni ugodnosti bolniške blagajne.

Bolj važnega pomena je ta bolniška blagajna za obrtnike na deželi, ki dosedaj faktično niso imeli prilike zavarovati se za slučaj bolezni (izvzemši okrajne bolniške blagajne) ki so pa v slučaju bolezni ravno tako potrebni podpore kot v Ljubljani stanujoči obrtniki.

O namenu bolniške blagajne ne bomo v tem članku razmotrivali, ker je namen bolniške blagajne itak lahko posneti iz poziva na samostojne obrtnike v današnji številki našega lista. V tem članku se hočemo omejiti le na potrebo bolniške blagajne.

Priznamo radi, da je veliko obrtnikov mnenja: Kaj mi koristi bolniška blagajna? Plačevati moram redno mesečne prispevke in če obolim, je pa podpora le tako majhna, da mi nič ne izda. To mnenje je pa popolnoma napačno. To si človek lahko predstavlja takrat, ko je zdrav in lahko dela, da si za vsakdanje potrebe zasluži. Ali v slučaju dolgo trajne bolezni, ko obrtnik ne more poprijeti za svoje orodje, ne more niti nadzirati svojih pomočnikov, je čisto gotovo, da se zaslužek začne krčiti in stroški pa naraščati. Zadnji prihranjeni vinar je že pošel za zdravnika in za zdravila. Potrebuje se boljšo hrano, treba je iti po nasvetu zdravnika v toplice ali če se hoče zdravje pridobiti izpremeniti zrak itd. A kaj potem, če ni vinarja več pri hiši. Hišno gospodarstvo, vzgoja otrok in drugi razni stroški so pa le kot poprej, ko je skrben obrtnik, sprog in oče vzdrževal s svojim delom celo družino in gospodarstvo.

Priznati mora tukaj vsak obrtnik, da v takem slučaju dobro pride vsaka podpora in če je še tako majhna. V slučaju dolgotrajne bolezni pa če se dobiva bolniške podpore vsak dan samo le 3 krone in če bolezen trpi šestindvajset tednov, znaša pa le podpora (to je 13 tednov po 21 K. 13 tednov po 10 K 59) 409 K 50. Poznali bi radi tistega obrtnika, ki bi v slučaju bolezni lahko pogrešal tako podporo.

Poznamo pa dovolj žalostnih slučajev, ko je ležal obrtnik v bolnici in doma ni imela družina niti za sol. Žena in otroci so v najhujši zimi zmrzovali pri nezakurjeni peči in stokali od glada. Bili so odvisni le od dobrosrčnosti svojih sosedov. Takrat je možu šinila misel v glavo, zakaj nisem član ene ali druge bolniške blagajne in če bi bila podpora še tako majhna vsaj zadostovala bi, da bi se družina rešila lakote in mraza.

Našteli bi za vzgled marsikatere žalostne slučaje, toda prepričani bodimo, da eden zadostuje za resno premišljevanje o potrebi bolniške blagajne zlasti za malega obrtnika. In kako bi se mogla bolniška blagajna razviti v korist obrtnikov na Kranjskem?

V celi deželi je približno 16.000 obrtnikov. Nadpolovica obrtnikov gotovo pripada k obrtnim zadrugam, torej recimo 8000. Vse te zadruga naj bi storile obligatorični pristop k bolniški blagajni in v vseh treh razredih naj bi mesečni prispevek iznašal povprečno na 1 K 40 vin. od obrtnika. Dohodki bolniške blagajne bi iznašali na mesec 12.000 K, na leto torej 144.000 K. Če odbijemo polovico dohodkov za bolniško podporo, zdravnika, zdravila, bolnico in za upravne stroške, bi ostalo na leto čistega 72.000 K v 10 letih 720.000 K. V teku teh let bi bilo bolniški blagajni mogoče raztegniti svoje delovanje na zavarovanje starostnih rent in bilo bi ji mogoče v Ljubljani kakor po vseh okrajnih glavarstvih sezidati hiše za svoje onemogle

člane, kjer bi mirno preživeli svoja zadnja leta življenja, preskrbljeni s stanovanjem in hrano ter s primerno podporo.

Ta ideja bi bila le tedaj izvršljiva, če bi se obrtniki zavedali svojih dolžnosti in smatrali ustanovo bolniške blagajne za tako fažen faktor, da ne bi bilo niti enega obrtnika na Kranjskem, ki bi ne bil član te bolniške blagajne.

Da bo pa bolniški blagajni mogoče, uspešno delovati in svojim članom v resnici koristiti in si pridobiti zadostno število članov, je odvisno v prvi vrsti od obrtnih zadrug.

Dolžnost načelstva obrtnih zadrug je torej, da opozore svoje člane na važnost in potrebo bolniške blagajne. Dolžnost načelstva obrtnih zadrug je, da skličejo občne zборе in postavijo točko pristop k bolniški blagajni na dnevni red, da članom zadruge pojasnijo namen bolniške blagajne in jih pridobe do tega, da se sklene obligatorični pristop k blagajni.

Že danes se mora reči, da ne bodo pri tem storili le svoje dolžnosti, marveč da bodo storili le dobro delo, za katero bodo želi splošno priznanje in hvalo svojih članov.

Apeliramo torej na vse obrtne zadruge na Kranjskem z vljudno prošnjo, da pripomorejo do ustanovitve bolniške blagajne, ki bo začela poslovati, kakor hitro obligatorično pristopi vsaj pet obrtnih zadrug in da bo štela blagajna vsaj ob začetku 1000 članov.

Vsa nadaljna pojasnila radovoljno daje pod pozivom podpisano načelstvo, ki je tudi pripravljeno udeležiti se združnega občnega zbora, če je točka pristop k bolniški blagajni na dnevnem redu.

Opozoriti moramo le še zadružna načelstva, da se pri sklepu za pristop k bolniški blagajni točno ravnajo po združnih pravilih in da sklep za odobritev naznanijo pristojni obrtni oblasti ter da izvolijo za vsakih 20 združnih članov po enega zastopnika k občnemu zboru bolniške blagajne.

Obrtni davek.

Ta naslov pričujoče razprave ni pravilen, kajti v naši državi nimamo nobenega davka, ki bi se oficijelno tako imenoval. Davek, ki ga plačujejo obrtniki od svojega obrta se imenuje *o b č n a p r i d o b n i n a*, vendar se pa še skoro vsi obrtniki drže prejšnjega nazivanja in govore o obrtnem davku.

Zanimivo bi bilo opisati razvoj tega davka od njegove uvedbe do l. 1896, ko se je uveljavila občna pridobnina. To bomo tudi pozneje storili; v tem članku se pa omejimo samo na občno pridobnino, kajti potrebno se nam zdi, da se vsak obrtnik najprej seznanji z zdaj veljavnim, zanj najvažnejšim davkom.

Z navedbo suhoparnega besedila zakona bi bralcem ne koristili mnogo, kajti niti izobražen človek večkrat ne razume zakona. Rajši bomo v poljudnih besedah razložili važnejše določbe zakona, zoper katere se vsled nevednosti navadno greši, kar je gotovo v veliko škodo vsakemu obrtniku, ter navedli praktične vzglede, kako se je izogibati neredu in kazni.

1. Kdo je podvržen občni pridobnini?

Zakon pravi: *O b č n i p r i d o b n i n i j e p o d v r ž e n v s a k, k d o r o b r a t u j e k a k o p r i d o b i t n o p o d j e t j e a l i i z v r š u j e k a k o n a d o b i č e k m e r e č e o p r a v i l o.*

Iz tega je jasno razvidno, da je vsak obrtnik podvržen občni pridobnini, kajti vsak izvršuje obrt z namenom, da doseže dobiček z njim, oziroma, da se od zaslužka preživi. Obrti so itak vsi prava *p r i d o b i t n a* podjetja, kajti v lastno zabavo menda ne bo nihče izvrševal rokodelskega obrta. —

Za davčno oblast pa ni merodajno, če je smatrati kako opravilo kot obrt v zmyslu obrtnega reda, kajti občni pridobnini so podvržena tudi taka opravila, ki niso obrti in za katera ni treba dovoljenja ali obrtnega lista od obrtne oblasti. Umetniki, privatni inženjerji, advokati, notarji i. t. d. niso obrtniki, toda podvrženi so vendar občni pridobnini.

Zahteva se tudi *r e s n i č n o i z v r š e v a n j e* pridobitnega podjetja. Tisti, ki dajo svoj obrt ali svoj privilegij v zakup, niso zavezani občni pridobnini, ker ne izvršujejo sami obrta. V takih slučajih mora tisti, ki je obrt vzel v zakup, plačevati občno pridobnino. V Ljubljani se dajo zlasti gostilničarske koncesije v zakup, kajpada z dovoljenjem obrtne oblasti. Drugače je pa, ako se vzame v gostilno osebo, ki obrtuje *n a r a č u n* imetnika koncesije. V tem slučaju plačuje imetnik koncesije občno pridobnino, plačuje jo pa tudi gostilničar na račun, torej oba, ker tako razmerje ni zakup, in oba delata na dobiček. Oba sta torej samostojna in gostilničar na račun ni natak ar imetnika koncesije, ker ne dobiva od njega mesečne plače, marveč ima navadno od litra, jedila pa prodaja na svoj račun. Po sebi je umevno, da osebe, ki stoje v kakem služabnem razmerju (n. pr. natak arji ali natak arice, ravnatelj, prokuristi, delovodje in delavci) niso podvržene občni pridobnini.

Obrtnik, recimo rokodellec, ki hoče samostojno izvrševati svoj obrt, mora najprej dobiti s potrebnimi dokazili pri obrtni oblasti (c. k. okrajno glavarstvo, v Ljubljani mestni magistrat) obrtni list. Obrtna oblast sporoči takoj nato davčni oblasti, ki pošlje dotičniku obrazec izjave za odmero občne pridobnine oziroma ga pozove v urad, da napove svoje pridobitne razmere.

Na deželi, zlasti v oddaljenejših krajih, izvršuje kak majhen obrtnik brez obrtnega lista svoj obrt. To gre nekaj časa, a dolgo ne, potem pa pride kazen. Najprej ga kaznuje obrtna oblast, ker je neopravičeno izvrševal obrt, nato pa pride še v kazensko preiskavo pri davčni oblasti. Tu mu predpiše davek za vsa leta nazaj, odkar je neopravičeno izvrševal obrt, in kot kazen mu naloži še tri- do šestkratni znesek davka. Odsvetovali bi torej vsakemu tako početju, kajti ako so obratne razmere res neznatne, ga davčna oblast oziroma pridobninska komisija itak oprosti davka, ali mu ga pa predpiše le v neznatnem obsegu.

(Dalje prih.)

Trgowska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Poročila seje dne 28. decembra 1905. ne moremo v celoti priobčiti. Danes prinašamo le imena onih obrtnikov in obrtniških vdov, ki so dobili zbornične ustanove za onemogle obrtnike in obrtniške vdove za leto 1905. Zbornica oddaja namreč vsako leto 8 od nje povodom praznovanja 40 letnega vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. ustanovljenih ustanov po 60 kron, 10 povodom praznovanja 50 letnega vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. po 20 K in 5 povodom smrti Njenega Veličanstva cesarice Elizabete ustanovljenih ustanov po 40 K.

Ustanove po 50 K so dobili naslednji obrtniki: Filip Saveli, bivši krojač, Andrej Smolnik, bivši krojač, Anton Slovak, bivši čevljar, Ignacij Kosem, bivši čevljar, vsi iz Ljubljane; Franc Kos, bivši vrtnar iz Mirnepeči, Miha Jazbec, bivši krojač in Janez Jazbec, bivši čevljar, oba iz Novega mesta ter Janez Dekleva, bivši strojar iz Vipave.

Ustanove po 20 K so dobili: Mihael Pajsar, bivši krojač v Ljubljani, Franc Jaklič, bivši čevljar v Zatičini; Ivan Riedl, bivši slamnikar v Domžalah, Gregor Kobilca, bivši mizar v Vel. Mengšu, Anton Sušnik, bivši klobučar v Ribnici, Matija Meglič, bivši klobučar v Loki pri Črnomlju, Urban Grom, bivši čevljar v Idriji, Teodor Faul, bivši čevljar v Škofji Loki, Andrej Ravnik, gostač v Boh. Bistrici in Janez Puh, bivši krojač v Mal. Lipljenih.

Ustanove za vdove onemoglih obrtnikov po 40 K so dobile: Helena Perko, vdova čevljarja, Katarina Mazek, vdova čevljarja, Uršula Brezelnik, vdova mizarja, Neža Slovša, vdova mesarja, vse iz Ljubljane ter Katarina Rozman, vdova krojača iz Novega mesta.

Ostalo poročilo priobčimo prihodnjic.

V pojasnilo!

Naš list je bil napaden, še predno se je med svet pokazal. Priznamo, da se je storila napaka s tem, da so se razposlali na nekatere nemške tvrdke nemški pozivi za prijavo oglasov. Toda uvaževati se mora, da potrebuje naš list inerate, kajti vsak list se vzdržuje večinoma z inserati. Naročnina sama ne pokriva stroškov in najboljši vir dohodkov za vsak list so oglasi. Tembolj so oglasi pri nas potrebni, ker nimamo nikakega zaklada, nobenega mecena, ki bi kaj prispeval za list. Drugič je pa resnica, da prinašajo vsi slovenski listi oglase nemških tvrdk; v tem oziru so listi v obče internacionalni. Mi v tem pogledu tudi ne bomo delali izjeme.

Kar se pa tiče strankarske politike, izjavimo še enkrat odločno in odkrito, da naše glasilo ni strankarsko podjetje in da se ne bo popolnoma nič mešalo v politične boje slovenskih strank. Mi imamo veliko drugega, bolj koristnega dela na polju slovenskega obrtništva, nego da bi se brigali za eno ali drugo stranko. Res je, da smo Katoliški tiskarni izročili tiskanje lista, toda storili smo to radi tega, ker je stavila izmed vseh ljubljanskih tiskarn najugodnejšo ponudbo. Pri naših skromnih razmerah moramo gledati na vsak vinar in vsak razumen človek bo uvidel, da tiskarna ne more vplivati na smer lista. Svojo pot, ki smo si jo načrtali v programu na prvi listovi strani, pojdemo dalje ter bomo delali le za razvoj, povzdigo in izboljšanje slovenskega obrtništva, ne ozirajoči se na levo ne na desno. Dobra stvar mora sama prodreti. Vabimo torej vse obrtnike brez ozira na politično prepričanje, da se oklenejo našega lista. Nobena politična stranka nam ne bo ukazovala ali kaj vplivala na list, kajti le na ta način lahko kaj dosežemo. Sami iz sebe moramo delati in sami nase se zanašati, ako hočemo zastopati stanovske interese; pri političnih strankah najdemo več ali manj sebičnosti!

„Slovenski obrtnik“ bo edinole stanovsko glasilo slovenskih obrtnikov, list, ki nam je bil že davno potreben kakor voda ribi in ki je velikanskega, takorekoč življenskega pomena za nas. Zadnji čas je, da se začne orati ledina v organizaciji slovenskih obrtnikov in zato smo zastavili kot plug „Slovenskega obrtnika“, pod čigar zastavo se hočemo združiti vsi slovenski obrtniki brez ozira na politično prepričanje!

Naši dopisi.

Dopis iz Novega mesta. Razveseljen od vesti, da prične „Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug“ izdati svoje glasilo z novim letom 1906., v katerem naj se opisujejo težnje toliko zanemarjenega obrtnega stanu in naj

se mu kažejo in nasvetujejo pota, katera naj zavzemlje slednji obrtnik, da ga vodijo k boljši bodočnosti, mi je radost posilila v roke pero, da izrazim tudi jaz svoje skromno mnenje. Odkar se potegujemo za politične in gospodarske koristi, je preteklo kakih 16 let. Že od začetka sem vedno pogrešal obrtnega glasila, če tudi sem bil tedaj še pomočnik; uvidel sem že tedaj, da se obrtni stan brez svojega glasila ne more vzdrževati v sedanjih časih, ko se vse probuja in organizira. V poznejši dobi, ko sem sam stopil v vrste voditeljev za izboljšanje obrtnega stanu, izpoznal sem še bolj živo potrebo obrtnega glasila. Izpodbujal sem za to idejo naše politične strankarje, ker se na našo lastno moč nismo mogli preveč zanašati, bili smo namreč v organizaciji preslabotni. Pri političnih strankah je bila moja prošnja zaman, ker tem so druge organizacije le privesek, izvzemši ako stranka od njih ne pričakuje kaj koristi. Nekako zadovoljen sem danes, da niso imele moje prošnje tedaj uspeha in to iz tehtnih razlogov: Izprevidel sem, da se za mali obrt ne potegujejo politične stranke, ker tem je pred očmi le strankarska korist. Vesel sem nadalje, da nisem dosegel prvotnega vspeha tudi zato, ker bi bili brezdvomno po političnih strankah zapeljani še v večje zmote, kar opazujemo pri raznih strankah, če motrimo njih delovanje. Popolnoma naravno je, da vsakdo išče le lastnih koristi, in tako bi bilo tudi pri tem, če bi se potegovale politične stranke za naše koristi. Končno so zavedni obrtniki izprevideli, da bez glasila ni danes upati, da bi se dosegel najmanjši vspeh. Tega mnenja sem bil tudi jaz ter tem marljiveje deloval, da se ustanovi naše glasilo. Leta 1902., 8. decembra vršila se je obrtna anketa v Ljubljani. Tu se je razmotrivalo marsikaj važnega za obrtni stan, najbolj so bili pa vneti obrtniki za lastno obrtno glasilo; žal da se do letos ta ideja ni vresničila. Končno so se premagale vse ovire in danes imamo svoje glasilo. Pritisk je bil temvečji, kajti v teku treh let se je marsikaj izpremenilo med svetom v izboljšanje drugih stanov, le obrtni stan še ni prišel do svoje veljave. Vsak obrtnik mora biti sedanjemu odboru dež. zveze kr. obrtnih zadrug hvaležen za ta vspeh. Poleg tega je že osnovana prekoristna naprava za posamezne člane naše organizacije, namreč bolniška blagajna za mojstre. Razen tega ima namen izvršiti še marsikaj koristnega za obrtni stan, kar pa bi bilo nemogoče, če bi ne imeli lastnega glasila.

Upati je, da se doseže veliko vspehov, to pa le, ako naši obrtniki store svojo stanovsko dolžnost, ki je zapadlena v tem, da se vsakdo naroči na „Slovenskega obrtnika“, da ga pridno čita in razmišljuje navedene gospodarske stvari. Dolžnost vsakega pa je tudi, da druge izpodbujajo k čitanju in da se njegov sosed enako naroči na list, da ima za vsake potrebe list kot dobrega svetovalca pri rokah, ker v listu se bodo reševala marsikatera važna vprašanja. Tudi pravne zadeve, tikajoče se naših potreb, bodo na svojem mestu in marsikaterem obrtniku v korist. Ne sme biti pa s tem nikdo zadovoljen, če delajo le drugi. Vsakdo se mora prizadevati, da tudi sodeluje pri listu s tem, da mu poroča vse važne zadeve za obrtni stan. Ako stori vsak obrtnik svojo dolžnost, dosegli bomo najlepše uspehe ter postavili obrtni stan zopet na ono stališče, kakor je opisujejo naši sivolasi starčki obrtniki, ki so še sedaj ponosni na to, da so bili obrtniki!

Veselje me tudi raditega navdaja, ko vidim pred seboj kako je naša Dolenjska zanemarjena v obrtnem pogledu. Nikdo nima čuta za skupno sodelovanje, vsakdo dela le

za sebe, poleg tega pa še zasramuje dotične, ako se potegujejo za njegove koristi. Ne smem trditi, da je temu kriva ošabnost, ampak kriva je nevednost in nerazsodnost, ker veliko naših obrtnikov ne zapopade najvažnejših stvari za izboljšanje obrtnega stanu.

V kratkem času se za obrtnike izvrše važne izpremembe, ki bodo donasale marsikaj koristi; to pa le tedaj, ako se že poprej pripravimo, da jih bomo znali tudi sebi v prid izkoriščati. Novi obrtni zakon nam namreč obeta veliko dobrega. Za nas Dolenjce je pa tudi druga važna zadeva v pretresu, namreč podaljšanje dolenjskih železnic, ki se nam obeta v najkrajšem času. Dolžnost vsakega obrtnika je, da deluje na to, da vsako napravo izkoristimo kolikor mogoče v svojo korist. S tem pa povzdignemo gospodarski zapuščen Dolenjsko v cvetoči del naše dežele, kar bo gotovo v splošno blagostanje ne samo dežele, ampak tudi države. Ni pa dovolj ako se zavedamo svojih dolžnosti le gospodarsko in strokovno, koristi nam tudi, ako smo kos v političnih vprašanjih, a to vsaj toliko, kar je za naš stan potrebno. V tem oziru nam bo došlo naše glasilo v skrajnem času na pomoč. V bližnjem času se izpremeni sedanji, zlasti za obrtnike krivični volilni red. Med sedanjimi volilci v naši deželi, katerih je okrog 45.000, je med temi 17.000 obrtnega stanu s trgovci vred. Vsa ta ogromna masa davkoplačevalcev ni dosedaj imela obrtnika kot zastopnika v deželnem in ne v državnem zboru. Cela Dolenjska, ki obsega šest mest, in štirinajst sodnih okrajev v obsegu petih okrajnih glavarstev, nima v zadnjem času niti enega zastopnika v trgovski in obrtni zbornici, kar je gotovo žalostno, da ne rečemo kaj več.

Da pa lahko nastopimo v boj za naše pravice, treba je vodstva in povelj! Prvo bodimo mi sami, ker le na lastno moč se smemo zanašati, ako hočemo kaj doseči, drugo pa naj bo naše glasilo, katero nas obenem spaja in druži, kajti prelepo geslo našega vladarja „Viribus unitis“ ali z „združenimi močmi“ veljaj predvsem tudi za nas. To je edina zvezda vodnica, ki nas pripelje do zaželjenih ciljev, v to pa pomozí Bog in naša zavednost! M.č.

Od odbora gostilničarjev in kavarnarjev v Ljubljani smo dobili naslednji dopis. Odkar pomnijo ljubljanski gostilničarji in kavarnarji ter tudi prebivalstvo, so imeli gostilničarji in kavarnarji v Ljubljani na sv. večer in na Silvestrov večer vedno prosto policijsko uro, t. j. svoje lokale so imeli celo noč odprte, ne da bi jim bilo treba plačati za to kako licenco ali kazen. Kakor običajno je odbor zadruga gostilničarjev in kavarnarjev tudi letos pooblastil gg. načelnika Tostija in odbornika Avg. Zajca, da izposlujeta to dovoljenje pri mestnem magistratu kot obrtni oblasti prve instance. To se je zgodilo in reklo se jima je, da bo o tem odločila c. kr. deželna vlada.

Toda šele v nedeljo dne 24. decembra ob eni uri popoldne, ko so bili vsi uradi zaprti, da se ni moglo prositi za potrebno licenco, so hodili policijski stražniki po gostilnah in kavarnah praviti, da je deželna vlada prepovedala ta vsakoletni običaj in da se morajo policijske ure držati tako, kakor vsak drug dan.

Na prošnjo mnogih gg. članov se je obrnila zadruga brzojavnim putem na ministrstvo za notranje zadeve za dovoljenje, toda odgovor je izostal. Ljubljanski gostilničarji in kavarnarji so torej upravičeno ogorčeni vsled tega, da jim ministrstvo na brzojavno prošnjo niti odgovora ni dalo. Zadruga protestira proti temu ter bo vložila pritožbo.

Obrtniške vesti.

Nadomestni počitek pomočnikov brivskega obrta. Pri brivskem obrtu je, ne oziraje se na predpise zakona ali raznih naredb, nadomestni počitek veljal povsod za pomočnika eden prost popoldan v tednu. Ta nadomestni počitek se je vpeljal že pred leti in leti po vsej Avstriji in nikdar ni nobenemu pomočniku prišlo na misel da bi počitek zahteval tako, kakor je zakon predpisaval. Tudi sedaj, ko je došla nova odredba nedeljskega dela in nadomestnega počitka, so se medsebojno sporazumeli delodajalci in delojemalci, da za brivsko obrt tudi nadalje velja nadomestni počitek en prost popoldan v tednu. Po novih predpisih glede nadomestnega počitka ima vsak delojemalec, ki dela v nedeljo dlje nego tri ure, pravico, da ima prihodnjo nedeljo cel dan prost, oziroma da se mu da v tednu en cel dan ali pa dva popoldneva prosto. Ta odredba je pri brivskem obrtu naravnost neizpeljiva in to radi tega, ker brivski mojster, če dela samo z enim pomočnikom, ne more pogrešati pomočnika cel dan, drugi pa, ki ima po dva ali več pomočnikov, bi moral pa radi nadomestnega počitka imeti enega pomočnika več, kar povzročuje mesečno 60 K več stroškov.

Kakor že prej omenjeno so se pri zadrugah na Dunaju, v Gradcu, Lincu, Inomostu itd. brivski mojstri s pomočniki zedinili in velja pri teh zadrugah za brivske pomočnike nadomestni počitek vsak teden en prost popoldan. V Gradcu so to sporazumljenje naznanili namestništvu, in to je to sporazumljenje vzelo na znanje.

V Ljubljani je pa to drugače.

Pomočniški zbor, oziroma načelstvo pomočniškega zbora je z ozirom na to, da je nekaj združnih članov svojim pomočnikom dosedaj dajalo vsakih 14 dni en prost popoldan, naravnost zahtevalo, naj se združni člani pokorijo odredbi c. kr. deželne vlade in da se jim da vsak teden en prost dan za nadomestni počitek. Ker je pa tej zahtevi pomočnikov od strani združnih članov naravnost nemogoče ugoditi, začela so se med združnimi člani in pomočniškim zborom pogajanja ter so se konečno sporazumeli, da velja tudi v Ljubljani za brivske pomočnike nadomestni počitek v tednu en prost popoldan ne oziraje se na to, če je praznik v tednu ali ne, z dodatkom, da se v praznikih zapirajo brivnice ob 12. uri kakor ob nedeljah in da velja sveti dan če pade na delavnik za normo.

Obenem se je sklenilo, da se to sporazumljenje naznani potom deputacije gospodu deželnemu predsedniku z uljudno prošnjo, da se zakon nadomestnega počitka za brivsko obrt v ta namen izpremeni oziroma, da c. kr. deželna vlada to sporazumljenje odobri.

Deputacija, ki se je dne 12. decembra 1905. poklonila gospodu deželnemu predsedniku je poleg drugih važnih zadev tudi prosila za premembo zakona o nadomestnem počitku, na kar je gospod deželni predsednik odgovoril, da bo kolikor mogoče uvaževal druge opravičene prošnje, a glede nadomestnega počitka ne more prošnji ugoditi. Če se je sklenilo sporazumljenje med delodajalci in delojemalci, nima g. deželni predsednik nič proti temu ter vzame to le na znanje, toda če pridejo pritožbe proti kršenju zakona nadomestnega počitka, se bo moralo postopati kakor veleva zakon. Zato bi bilo priporočati, da se gospodje združni člani držijo sporazumljenega sklepa, da se s tem izognejo vsaki nepriliki.

Razširjenje gostilničarske obrti. V zadnjem času je izšlo več oblasvenih določb o vprašanju, če je gostilničar opravičen raztegniti svojo obrt na druge lokale in vrtove, ki niso v koncesiji zaznamovani. Določilo se je, da mora gostilničar v vsakem takem slučaju prositi in dobiti oblasveno dovoljenje. To pa velja le takrat, kadar so ti novi lokali z onimi v koncesiji zaznamovanimi v direktni zvezi ali so le po cesti ločeni od njih. Če pa hoče gostilničar ustanoviti nov etablisma, mora prositi za novo posebno koncesijo, zlasti če namesti za to novo obrt posebnega človeka, ki mu popolnoma za se vodi vse račune in vso obrt.

Zborovanje dunajskih krojačev in šivilj. Kakor drugi obrtniki, v prvi vrsti rokodelci, se tudi krojači potegujejo, da bi se uveljavil § 38. obrtnega odseka v državnem zboru. Ta

odsek je namreč sklenil, da konfekcionarji, to so trgovci z narajeno obleko, čevlji in drugimi rokodelskimi izdelki, ne smejo jemati mere in popravil, ako niso izučeni krojači ali čevljarji. Gotovo bi bila ta uredba v korist obrtnikom, kajti baš konfekcionarji delajo krojačem in čevljarjem najobčutnejšo konkurenco, ker prodajajo rokodelske izdelke za tako nizko ceno, katere samostojni obrtniki ne morejo zmagovati. Ako se sprejme gori omenjeni paragraf, bi bile konfekcionarjem saj deloma zavezane roke, kajti njih odjemalci bi potem ne mogli dati kupljeno obleko ali čevlje pri njih v popravilo. Zato so dunajski konfekcionarji že parkrat sklicali protestne shode proti temu, da bi se sprejela taka naredba. Njim so se pridružili tudi kosovni mojstri, to so oni krojači, katerim dajo konfekcionarji delati ali popravljati obleke. Dne 13. decembra pr. l. so se pa zbrali dunajski krojači in šivilje na shod, ki bi protestiral proti sklepom na shodu konfekcionarjev. Poročal je načelnik dunajske zadruge krojačev Dolejš, ki je rekel, da so krojači že več let zahtevali in prosili, naj se ne dovoljuje konfekcionarjem jemati mero. Zdaj so krojači z veseljem pozdravili sklep stalnega obrtnega odseka, vsled katerega je upati, da se položaj krojačev vsaj nekoliko izboljša. Protest konfekcionarjev se mora odločno zavrniti. Tako daleč ne sme priti, da bi se oni, ki se ni izučil nobenega obrta, osmelil več razumeti v obrtnih zadevah nego oni, ki je strokovno izobražen. Poročevalec se je nato obrnil proti onim krojaškim mojstrom, ki gredo roko v roki s konfekcionarji ter rekel, da je sramota za take, ker v svojo lastno skledo pljujejo. Zoper konfekcionarje se je treba tako dolgo bojevati, da pridejo krojači do svojih pravic. K besedi se je oglasil tudi kosovni mojster Steinschauer, ki je trdil, da izprememba obrtnega reda prav nič ne bo pomagala krojačem. Ker je po teh trditvah nastal vihar in vrišč med zborovalci in ker je bilo tudi precej kosovnih mojstrov navzočih, se je moral shod zaključiti. Na Dunaju so torej krojači razdeljeni v dva tabora, kajti veliko je kosovnih mojstrov, ki imajo delo od konfekcionarjev in vsled tega nasprotujejo zahtevam samostojnih krojačev. V kakšni obliki se bo sprejela napominana izprememba še ni gotovo, ker se ne ve, kako bo državni zbor odločil. Toliko se lahko trdi, da zastopa vlada stališče obrtnikov.

Gostilničarji in obrtna reforma. Vodja trgovskega ministerstva je sprejel dne 18. decembra pr. l. deputacijo državnega kongresa gostilničarjev in hotelirjev, ki mu je naznanila sklepe državnega kongresa, obstoječe v uvedbi sposobnostnega dokaza za gostilničarski in krčmarski obrt, koncesijoniranju trgovine s pivom in vinom v steklenicah, izločitvi te pravice iz trgovine na drobno in v uvedbi prizivne pravice zadrug pri podeljevanju koncesij. Grof Auersperg se je izjavil, da zelo simpatizira z gostilničarskim in krčmarskim obrtom in da prizna tega teški položaj, vendar mu pa prijavljene zahteve napravljajo vtis, da so preobširnega značaja. Na ministrovo željo se je deputacija potem oglasila pri sekcijem svetniku dr. Hasenöhrl-u, pri katerem je zlasti pri vprašanju glede sposobnostnega dokaza prišlo do živahne kontroverze. Dr. Hasenöhrl je povdarjal, da se vlada ne more nikakor ogrevati za uvedbo sposobnostnega dokaza pri gostilničarskem in krčmarskem obrtu. Deputacija je potem šla še k načelniku obrtnega odseka vitez Malahovskemu, ki je rekel, da bo stalni obrtni odsek, ki se zelo zanima za zahteve obrtnikov, brez dvoma tudi pri drugem branju obrtne novele v državnem zboru obstajal pri svojih sklepih v prid upravičenim željam gostilničarjev in krčmarjev.

III. zborovanje avstrijskih čevljarjev na Dunaju dne 24. septembra 1905 se je vršilo ob ogromni udeležbi čevljarjev skoro iz vseh avstrijskih kronovin. Udeležilo se ga je tudi več državnih in deželnih poslancev ter zastopniki dunajskega magistrata, deželnega odbora, trgovskega ministerstva in trgovske in obrtniške zbornice. Po pozdravu predsednika in po izjavah simpatij od strani oficijelnih zastopnikov je prvi poročal g. F. Kabelka iz Gradca, kakšno stališče zavzemajo čevljarji proti izpremembi obrtnega zakona. Govornik je povdarjal, da s starim obrtni redom ni bilo ustrezno obrtnikom, ker se jih ni zadostno varovalo. Tudi z uvedbo obrtnih zadrug, s katerimi so jim mislili zamašiti usta, ni bilo dosti pomagano, kajti obrtne zadruge morajo imeti pravico ugovora in se jih mora v lastnih zadevah slišati in uslišati. In kaj zahtevamo od novega obrtnega reda? Zahtevamo varstva, da nam konkurenca

ne zraste čez glavo. Trgovina se je vrgla že na vse obrtne izdelke in si je zlasti izbrala promet s čevlji. Človek brez komercijelne in strokovne izobrazbe si naenkrat domisli, da bi bilo dobro otvoriti trgovino. Pri obrtnem oblastvu prijavi trgovino z mešanim blagom in potem trguje in kupčuje s čevlji, narajeno obleko in drugimi obrtnimi izdelki ter tako oškoduje obrtnika. Lahko se vzame mero pri njem in naroči čevlje in obleko. Ubogi čevljar je potem takorekoreč suženj trgovca, ker dela za njegov dobiček. Po tem poročilu se je sprejela resolucija, v kateri se zahteva, da se vlada ne bo ustavljala sklepom stalnega obrtnega odseka, ki se je izvolil v posvetovanje obrtne novele, ampak da bo pospeševala in omogočila sprejem teh sklepov v poslanski in gospodski zbornici. Predvsem se zahteva, da trgovcem in neopravičenim tovarnarjem odslej ne bo več dovoljeno sprejemati naročila po meri in da se v § 38 obrtnega reda strogo prepove takozvane slamnate možje. (Ako hoče neusposobljena oseba izvrševati čevljarški obrt, dobi usposobljenega čevljarkega pomočnika, (slamnatega moža), ki priglasil obrt na svoje ime. Obrt se pa v resnici izvršuje na račun neopravičene osebe.) K § 3, oziroma § 14 e obrtnega reda se dalje zahteva, da se pri družabnih trvdkah niti zastopniki niti slamnati možje ne smejo priznati kot družabniki, ampak da mora vsak družabnik popolnoma dokazati svojo usposobljenost.

Poročevalec Pöll iz Linca je poročal o strokovni organizaciji in o ustanovitvi državne zveze. Ostro je obsojal nezmisel kolektivnih zadrug (zadruge, v katerih so združeni različni obrti) in priporočal strokovne zadruge, ki edino morejo kaj storiti za razvoj posameznih obrtov. K tej točki so drugi govorniki posebno povdarjali, kako škodljivo je za razvoj čevljarkega obrta, ker se vajenci porablajo za druga dela in le malo pri obrtu; zato tudi ni dobrih pomočnikov. Tudi zadrugi instruktor dr. Fuchs je izjavil, da je dobra organizacija obrtov mogoča le na strokovni podlagi, zato svetuje naj se pri občnih zborih glasuje za razdruženje kolektivnih zadrug in za ustanovitev strokovnih. Govorilo se je še, kako potrebna bi bila državna zveza vseh čevljarških zadrug, kajti potem bi se veliko več doseglo. Reklo se je, da je to vprašanje že v tiru. — V nadaljni debati se je napadalo tovarne za čevlje, ki čevljarim mojstrom zelo škodujejo. Eden govornikov je povedal slučaj, da se je v Aussee na Štajerskem obvezalo 22 čevljarjev, da ne bodo popravljali tovarnih čevljev. Ako se pregreši zoper to, plača v vsakem slučaju 10 K kazni. Sprejela se je resolucija, da je izboljšanje razmer v čevljarkega obrtu edinole pričakovati v samozavestni organizaciji strokovnih zadrug, zato se pozivljajo v kolektivne zadruge uvrščeni čevljarški mojstri, da zahtevajo svojo izločitev iz teh in ustanovitev čistih strokovnih zadrug in končno združenje teh v deželne zveze. Le po od spodaj navzgor tesno združeni organizaciji morejo čevljarški mojstri doseči vpliv na zakonodajstvo. Dalje se zahteva, da se pri obrtnih oblastvih vseh instanc nastavi strokovno izobraženi obrtniki kot svetujoči prisledniki, da se skliče obrtni svet in ustanovi obrtnostatistični urad, predvsem za rokodelske obrte.

G. Hunth iz Bodenbacha je poročal o gospodarstvu in gospodarski organizaciji ter je med drugim povdarjal škodo, ki jo povzročajo prisilne delavnice obrtnikom. Z gospodarsko organizacijo se bo pravzaprav šele pričelo, ko se ustanovi državna zveza čevljarških zadrug. K tej točki je govoril tudi g. Hormann z Dunaju, ki je pobijal kreditiranje odjemalcem. Samo pri krojačih in čevljarjih je vkošenjena ta razvada, ki se mora pa odpraviti. Odjemalce je treba vzgojiti, da bodo sproti plačevali. Priporočal je ustanavljanje surovinskih zadrug, po katerih bi se čevljarji najbolj gospodarsko osamosvojili. Sprejela se je resolucija: V interesu vseh stanovskih zadrug je treba naraščaj opozoriti na nevarnosti, ki nastanejo za posameznika in za celo rokodelstvo, ako se osamosvoje, (postanejo samostojni) pomočniki brez zadostnih vednosti in brez primernih sredstev. Kreditiranje odjemalcem se smatra za rak-rano na čevljarkega obrtu, zato naj se agitira zoper brezmejno kreditiranje odjemalcem kakor tudi zoper jemanje na up pri liferantih. Tovarišem se nujno priporoča, da se pridružijo gospodarskim društvom, zlasti surovinskim zadrugam, pri katerih naj pokrivajo svoje potrebščine.

(Konec prihodnjic.)

Zadružne vesti.

Redni občni zbor zadruge urarjev in optikarjev v Ljubljani se je vršil v sredo dne 20. decembra 1905. Udeležilo se ga je 10 članov in kot zastopnik obrtne oblasti magistratni koncipist gosp. Rupnik. Zadružni načelnik g. Somnitz je v kratkem poročal o internem zadružnem delovanju za leto 1904. Dalje se je vršila nadomestna volitev ter je bil izvoljen g. Milko Krapeš za odbornika.

Nato je zadružni član gospod Milko Krapeš predlagal naj zadružni načelnik v kratkem skliče izvanredni občni zbor, ter da se naj postavi na dnevni red točko: Pristop k zvezi in bolniški blagajni deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug. Ta predlog se je v toliko sprejel, naj si zadružno načelstvo preskrbi poprej natančnih pojasnil.

Dalje se je storil sklep, da se zadruge naroči na „Slovenskega obrtnika“, na kar je zadružni načelnik zaključil občni zbor.

Književnost.

Koledar družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1906 je tudi letos izšel v jako priročni obliki. Najprej obsega navadne koledarske stvari, vladarje Slovanov, poštno določbe in kolkovno lestvico. Zabavni in poučni del je posvečen Prešernu in vsebuje: Dva Prešernova rokopisa od Tomo Zupana, Drobnosti o Prešernu in sicer od Iv. Vrhovnika Prešeren v Naklem, ter od I. Pobjelšarja igra „Prešerin“. Končno sledi družbeni vestnik z obširnimi poročili o XX. redni veliki skupščini dne 14. septembra 1905 v Št. Juriju ob juž. žel., račun za l. 1904 ter imenik častnega člana, pokroviteljev ter podružnic z izkazom poslanih doneskov v l. 1904. Pri poslednjem izkazu smo našli 69 podružnic, ki za leto 1904 niso donesli nobenih doneskov. Te podružnice spijo, toda kakor je pri vseh društvih, treba je le ene agilne osebe in zopet ožive. Koledar toplo priporočamo, cena mu je 1 K 20 h.

*

Slovenski trgovski Vestnik. Slovenski trgovci niso pred petimi leti imeli nikake prave organizacije. Pred petimi leti so si pa ustanovili slovensko trgovsko društvo „Merkur“, ki je danes eno najmočnejših društev in prava organizacija slovenskih trgovcev. Društvo je takoj izpočetka začelo izdajati lastno glasilo in sicer dve leti pod naslovom „Narodnogospodarski Vestnik“ in zadnji dve leti izhaja „Slovenski trgovski Vestnik“. List je strokovno urejevan in prinaša jako mnogo člankov, ki so istotako važni za obrtnike kakor za trgovce. List izhaja enkrat na mesec in stane za celo leto 5 K. Obrtnikom ga toplo priporočamo. — Navedli smo slov. trgovsko društvo „Merkur“ in tega glasilo v bodrilo in izpodbudo slovenskim obrtnikom. To društvo nam je najboljši dokaz, koliko doseže lahko stanovska organizacija, ako se stanovski tovariši zavedajo svojih dolžnosti. Slovenski trgovci naj nam bodo vzgled zavednosti, da bomo tudi mi po njih vzoru dosegli lepo organizacijo slovenskih obrtnikov. Njih glasilo je strokovno in iz njega je izključena strankarska politika. Le tako more uspevati pri naših razmerah danes stanovsko društvo in glasilo, zato hočemo tudi mi v tem zmislu delovati.

Listnica upravnštva. Današnji list pošiljamo obrtnikom in drugim osebam, od katerih se nadejamo, da se naroče na „Slov. obrtnika“. Kdor se ne misli naročiti, naj zapiše na ovitek: „nazaj“ ali „se ne sprejme“. Naročnina in oglasi naj se pošiljajo na naslov: Eng. Franchetti, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3. — Somišljeniki in stanovski tovariši, nabirajte naročnike na naš list in zahtevajte ga po kavarnah in gostilnah.

Upravnštvo „Slov. obrtnika“ prosi slavna načelstva obrtnih zadrug ter predsedstva trgovskih in obrtnih društev na Kranjskem, pa tudi ona vseh slovenskih kronovin, da blagovolé poslati imenike članov v svrhu razširjenja našega glasila oziroma radi pridobitve naročnikov širom slov. domovine. Za uslugo se vnaprej najtopleje zahvaljuje za upravnštvo „Slov. obrtnika“ Eng. Franchetti, Ljubljana, Jurčičev trg 3.

Posredovalnica „Slovenskega obrtnika“.

Priobčevanje oglasov in ponudb za delo v tej rubriki je za naročnike lista brezplačno. Nenaročniki plačajo za enkratno objavo: Samostojni obrtniki 80 v, pomočniki in vajenci 50 v, kateri znesek je vnaprej poslati. — Naznanila sprejema upravnštvo „Slovenskega obrtnika“.

Posredovalnica dež. zadruge brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani je pri načelniku gosp. Engelb. Franchetti-ju, Jurčičev trg 3. — Pristojbina za člane: 4 v, za nečlane 1 K. Pomočniki so pristojbine prosti.

Posredovalnica zadruge gostilničarjev in kavarnarjev je na Starem trgu št. 19 v Ljubljani. — Oglase sprejema istotam zadružni načelnik g. Iv. Tosti.

Lepa priložnostna darila!

Krasna darila ❖ ❖

za razne prilike:

ure, verižice, zapestnice,

najrazličnejšo

zlatnino in srebrnino

sploh, tudi v modernem, secesionističnem slogu, po najnižjih cenah priporočila p. n. občinstvu

Fran Čuden

urar in trgovec v Ljubljani, Prešernove ulice.

Filijalka: Mestni trg.

Novi ceniki tudi po pošti brezplačno.

Tvrdka

ČEŠNIK & MILAVEC

Špitalske ulice v Ljubljani Lingarjeve ulice

priporočila slavn. občinstvu

izvanredno lepo svojo zalogo

suknenega, modnega
manufakturnega blaga

po najnižji ceni.

12 1

!! Postrežba strogo solidna !!

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Hidravlične vidre in sesalke

Josip Weibl

J. Spreitzerja nasl. Ljubljana, Slomškove ulice 4

priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v izdelovanje v to stroko spadajočih predmetov: žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike, strelovode, železna okna, železne stole itd.

Specijaliteta: valjni zastori in solčne plahte po najnovejšem sistemu s samodvigalnimi oporami brez vijakov

J. Krajec nasl.

knjigarna, tiskarna in knjigoveznica
v Rudolfovem (Novo mesto) — Kranjsko.

Spisi Krištofa Šmida. Do sedaj je izšlo 15. snopičev. Spisi Krištofa Šmida se vedno nadaljujejo. Najbolj priporočljive knjige za mladino in darila. — Narodna biblioteka. Obče priljubljeno berilo za mladino in odrasle. Snopič po 30 vin. — Tisoč in ena noč. Pravljice iz jutrovih dežel. — Valvasor, „Ehre des Herzogtums Krain“. Štiri velike knjige v originalnih platnicah 100 kron. — Največja izbira vsakovrstnih molitvenikov. — Velika zaloga leposlovnih, podučnih in zabavnih knjig. — Missale Romanum. Po izvorni ceni od slavne tiskarne „Friderik Pustet“ v Reznu. — Zaloga različnega papirja ter pisarniškega, risarskega in šolskega orodja. — Zaloga vsakovrstnih podob in podobic, rožnih vencev, svetinjic, križcev itd. — Vse tiskovine in druge potrebščine za Marijine družbe. — Zaloga vseh uradnih tiskovin za cerkev, šolo in županstvo.

Tiskarna oskrbljena z najnovejšimi stroji in modernimi črkami. Izvršuje točno in lično vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. 3-1

„Dolenjske Novice“ Eden najboljših gospodarskih listov. Jako priporočljiv list za kmetovalce in vinogradnike. „Dolenjske Novice“ izhajajo 1. in 15. dan meseca. Naročnina za celo leto 2 K naprej. Obširni ceniki se razpošiljajo zastonj.

se odlikuje s posebno lepo, trpežno in ceno neno vezavo knjig in zapisnikov. Največja in najboljša knjigoveznica na Dolenjskem.

Knjigoveznica

Prva dolenska
tvornica lončenih peči

Iv. Appe v Kandiji

pri Novem mestu

priporoča sl. občinstvu in častiti duhovščini
svojo bogato zalogo

lončenih peči in štedilnikov

za stanovališča, šole, župnišča, gostilne in večje dvorane. Trpežnost peči proti vročini in nespremenljivost barve odlikujeta izdelke te tvrdke pred vsakimi drugimi

Jamstvo zagotovljeno, poštredba poštna, cene nizke.

Ivan Sirk klavec in prekajevalec mesa v Ljubljani
Poljanska cesta 7, prodaja na drobno v Šol. drevoredu

priporoča p. n. občinstvu, sosebno gg. gostilničarjem svoje izborno prekajeno in okusno prašičje meso. — Jako fine klobase, izborna šunka in drugo vedno sveže, v stroko spadajoče blago vsak dan na razpolago. — Pošilja se tudi po pošti.

Ustanovljeno leta 1852.

Milko Krapeš, urar

v Ljubljani,
Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno veliko svojo **zalogo furnitur.**

Glavno zastopstvo za Kranjsko **zalogo strun za nihalne ure** v vseh dolžinah in debelostih.

POZOR!

Prva slovenska zaloga
zobotrebcev.

Lastnik: Josip Plankar, Dolenjska cesta 53.

100 butarc	K 1:20	Odimalem, kateri naročijo večje število, primeren post.
"	1:80	
"	2:60	
"	3:20	
"	5:20	

Cene nizke. — Postrežba točna.

Ivan Kregar

v Ljubljani, Poljanska cesta 15
izdeluje predmete iz bronca, poniklja,
posrebrni in pozlati stare stvari. 1

Matko Malovič

mizar v Novem mestu
se priporoča slavnemu občinstvu v iz-
višjeve poljubnih
v mizarstvo stroko
spadajočih del
katere izdeluje mehaničnim načinom v
najraznovrstnejšem poljubnem slogu
solidno in poceni. 1

Frančič Davorin

klobučar v Novem mestu
priporoča svojo zalogo
klobukov najnovejše mode, raznovrstnih
čepic za kolesarje, obrtnike, trgovce in
gospodo prirejenih za poljubno sezono.

V zalogi je tudi najraznovrstnejše klobučer-
vinasto obušalo za moške,
ženske in otroke ter vsprejem-
ljejo se vsa v stroko spadajoča
popravila, snažeje klobukov,
slamnikov itd. itd. 3-1
Vse po najnižjih cenah.

Panorama-Rosmorama

v Ljubljani, Dvorni trg 3
pod „Narodno kavarno“

Stalna
razstava od-
likovanih izvornih
slik na steklu. Vsak
teden nova serija. Poto-
vanje po vsem svetu. Jako
zanimivo in poučljivo za
odrasle in mladino. Zna-
menitost prve vrste za
slehernege. Elektr.
razsvetljava

Gustav Murn

svečar in medicinar v Novem mestu

priporoča slavnemu občinstvu in gg. obrtnikom
sveče razne velikosti, sčiščen vosek, naj-
finejši med za domačo porabo in za pitanje
čebel, cepilni vosek, voščene podobe in
medene izdelke, vse vedno sveže po naj-
nižjih cenah; večjim odjemalcem tudi še znaten
popust. — Kupuje nesčiščeni vosek po naj-
višjih dnevnih cenah. 3-1

Prodaja na debelo in drobno!

Ceniki zastonj in franko!

Ceniki zastonj in franko!

Ustanovljeno leta 1852.

Priznано najboljšo in najizdatnejše oljnate barve

firnež, edino le iz kranjskega la-
nenega olja, in 1

najfinejše lake

angleške, za vozove, kočije itd.

barve za umetnike,
fine oljnate barve za
študije dr. Schönfelda;

akvarelne barve, trde in
tekoče;

tempera-barve v tubah za
umetnike in šolo,

pastelne barve, razno-
barvne tinte, tuše in
barve za obreze knjig,
bronce, slikarsko platno
in papir, palete, škatlje
za študije, čopiče za
umetnike, slikarje cerkvâ

in sob, pleskarje in mizarje

najnovejše slikarske vzorce,

prodaja in ima v zalogi:

Adolf Hauptmann

Prva tovarna oljnatih barv, firnežev,
lakov in steklarskega kleja.

Največja zaloga mavca (gips), karboli-
neja, kleja za mizarje, hišnih fasadnih
barv za apno in najboljših čopičev za
zidarje in vsako obrt.

Zahtevajte cenike!

L. MIKUSCH

tovarna dežnikov in solnčnikov
v Ljubljani, Mestni trg šte. 15

priporoča
svojo veliko zalogo
dežnikov
in solnčnikov
priprostitih in elegant-
nejših. solidno, trpežno
izdelanih 1
o najnižjih tovar-
niških cenah.

Prevleke in poprave izvršé se dobro in poceni

Lepo priložnost

naj ne zamudi, kdor hoče poceni kupiti

hišo v Črnomlju

na Glavnem trgu št. 18,

pripravno za vsako obrt in trgovino.
Ker je v bližnji bodočnosti zasigurana
gradnja železnice skozi Črnomelj, je
upoštevati, da se more sedaj kupiti po
ceni. — Pojasnila daje

g. Davorin Frančič v Novem mestu.

Krojaško

strokovno učilišče

Ljubljana, Gospodske ulice št. 7

naznanja, da se prične učni tečaj
za prirojevavanje moške obleke
dné 5. februarja 1906.

Oglasi se sprejemajo
do 20. januarja.

Tovarna stolov

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovani cenik pošlje se na zahtevo
zastonj in franko. 1